

การสัมมนาวิชาการประจำปี 2551

เรื่อง

สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

กลุ่มที่ 1

การสร้างเสริมความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย

ความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

โดย

ดร. ปิยะชาติ ภิรมย์สวัสดิ์

Mr. Taka Fujioka

ดร. สบิณท์ ศรีวรรณบุรณ์ และ

ดร. พงษ์ศักดิ์ สุนทรระกูล

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่วมจัดโดย

มูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2551

ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี

บทสรุปผู้บริหาร

ความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆหลายปัจจัย ในทางเศรษฐศาสตร์ คำถามหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนคือ ทำอย่างไรถึงจะสามารถจัดสรรทรัพยากร (resource allocation) ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ทรัพยากรในที่นี้ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และงบประมาณของรัฐบาล งานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับชาติ (national competitiveness index) โดยมีจุดประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึง ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญ (important strengths) และ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญ (important weaknesses) ต่อความสามารถในการแข่งขันระดับชาติของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างชาติ โดยเฉพาะชาติในภูมิภาคเอเชีย จุดแข็งที่สำคัญและ จุดอ่อนที่สำคัญเหล่านี้ จะถูกนำมาใช้ในการวางกรอบนโยบายของการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน

คำนิยามของความสามารถในการแข่งขันระดับชาติคือการที่ประเทศมีปัจจัยต่างๆที่มีความสำคัญต่อผลิตภาพ (Productivity) ที่สามารถเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชนในประเทศ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆนอกเหนือจาก ส่วนแบ่งทางการตลาดในการค้าระหว่างประเทศ หรือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เพราะการมีส่วนแบ่งทางการตลาดในการค้าระหว่างประเทศที่ดีเพียงอย่างเดียว หรือ การมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการส่งออกเพียงอย่างเดียว นั้น อาจจะไม่เป็นผลดีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับชาติที่ถูกนำมาศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้คือ ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับชาติที่จัดทำขึ้น โดย World Economic Forum หรือ WEF และ International Institute for Management Development หรือ IMD ซึ่งเป็นดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับชาติที่ได้รับความสนใจมากที่สุดในกลุ่มนักธุรกิจ และ กลุ่มนักพัฒนานโยบายระดับชาติในประเทศต่างๆ ทั้งนี้ ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับชาติเหล่านี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยอาศัยรากฐานจากงานวิจัยทางเศรษฐศาสตร์การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) เศรษฐศาสตร์การพัฒนา (economic development) และงานวิจัยทางธุรกิจ นอกจากนี้ WEF และ IMD ได้นำเสนอความสามารถในการแข่งขันระดับชาติในรูปแบบที่เข้าใจง่าย โดยที่ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานในหลักเศรษฐศาสตร์มิติ (econometrics) หรือ หลักสถิติขั้นสูง

การศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้พบว่า จุดแข็งที่สำคัญของความสามารถในการแข่งขันระดับชาติของประเทศไทยในปัจจุบันคือ ขนาดของตลาด (market size) โดยเฉพาะตลาดส่งออก ประสิทธิภาพในตลาดแรงงาน (labor market efficiency) และ โครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ที่อยู่ในระดับค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในขณะเดียวกันก็พบว่า จุดอ่อนที่สำคัญของความสามารถในการแข่งขันระดับชาติของประเทศไทยในปัจจุบันคือ การมีสถาบันที่อ่อนแอ (weakness in institutions) ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ (health-related problems) ของประชาชน โดยเฉพาะ ปัญหาจากโรคมะเร็ง กัมมันตภาพรังสี (HIV) โรคมาเลเรีย (Malaria) และ โรคทубerculosis (Tuberculosis) และ ความพร้อมในการรับเทคโนโลยี (technological readiness) จากต่างประเทศ นอกจากนี้งานวิจัยฉบับนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการเตรียมพร้อมต่อการพัฒนาของประเทศในอนาคต โดยเฉพาะ การพัฒนาทางนวัตกรรม (innovation development) ที่จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในอนาคต

สุดท้ายนี้ งานวิจัยฉบับนี้ได้เสนอรอบนโยบายระดับชาติโดยรวม ซึ่งถูกแบ่งออกเป็นนโยบายสำคัญๆ ทั้งหมด 5 นโยบายดังต่อไปนี้

1) เร่งพัฒนาสถาบันของประเทศไทยอย่างจริงจัง โดยการพัฒนาสถาบันของประเทศไทยนั้นสามารถใช้พื้นฐานจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่อย่างไรก็ตามการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากการพัฒนาสถาบันยังขาดตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับโดยแพร่หลาย นอกจากนี้การพัฒนาสถาบันจะต้องใช้ระยะเวลา ดังนั้นการการพัฒนาสถาบันของประเทศไทยจะต้องอาศัยสถาบันอิสระที่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านการเงินและทรัพยากรอื่นๆ จากรัฐบาลไทย นอกจากนั้นแล้ว จะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดในการการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพสถาบันของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับโดยแพร่หลาย สิ่งเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาสถาบันของประเทศไทย

2) ลดการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) และสร้างเฉพาะสิ่งที่มีความจำเป็น การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อาทิเช่น ถนน สะพาน หรือ อาคารสำนักงานต่างๆ จะต้องมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดและโปร่งใสถึงความจำเป็น เนื่องจากในปัจจุบัน โครงสร้างพื้นฐานในประเทศไทยนั้นจัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี งบประมาณสำหรับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่จำเป็นนั้น สามารถนำไปใช้พัฒนาประเทศไทยในด้านอื่น อาทิเช่น ด้านสถาบัน ด้านปัญหาสุขภาพ ด้านการศึกษา และ ด้านความพร้อมในการรองรับเทคโนโลยีและการพัฒนาทางนวัตกรรม สำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน การบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ให้สามารถใช้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน

3) ฟื้นฟูพื้นฐานการพัฒนาทางนวัตกรรม เนื่องจากการพัฒนาทางนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญในความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในอนาคต การฟื้นฟูพื้นฐานการพัฒนาทางนวัตกรรมนั้น สามารถทำได้โดย การเสริมสร้างความพร้อมในการรับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4) เร่งแก้ปัญหาสุขภาพของประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพจากโรคมะเร็ง กัมมันตภาพรังสี (HIV) โรคมาเลเรีย (Malaria) และ โรคทубerculosis (Tuberculosis) หรือ วัณโรค

5) เพิ่มความสำคัญในการดูแลคุณภาพ ความเชื่อถือ และ ความปลอดภัย ของสินค้าส่งออกของประเทศไทย เนื่องจากการส่งออกนั้นเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต